

УДК 338.12

DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-45>**Жаворонок А.В.**кандидат економічних наук, доцент,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9274-8240>**Лопашук І.А.**кандидат економічних наук, доцент,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9934-6607>**Zhavoronok Artur, Lopashuk Inna**
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

ЦИФРОВІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Ефективність функціонування соціальної сфери та якісний рівень соціального забезпечення є важливою складовою економічного розвитку та безпеки країни. Глобалізаційні процеси діджиталізації зумовили необхідність швидкої та нагальної цифровізаційні всіх сфер державного управління в Україні, зокрема і соціальної сфери, покликаної автоматизувати процеси надання соціальних послуг на фоні спрощення процедур, оптимізації витрат та економії часу. Досліджено економічний зміст цифровізації, зокрема соціальної сфери, встановлено її необхідність при гарантуванні економічної безпеки країни. Поряд з організаційно-економічними цінностями цифровізації соціальної сфери визначено проблеми її функціонування. Проаналізовано обсяги бюджетних витрат на реалізацію таких заходів. Аргументовано основне призначення та механізм функціонування Єдиної інформаційної системи соціальної сфери. На основі функціонування застосунку «Єдопомога» оцінено результат її функціонування. Систематизовано основні існуючі та майбутні ризики цифровізації соціальної сфери в Україні, у результаті чого запропоновано авторське бачення шляхів їх мінімізації на основі створення ефективної моделі екосистеми цифровізації.

Ключові слова: соціальна сфера, соціальні послуги, децентралізація, соціальна підсистема, механізм управління, цифровізація, економічна безпека.

DIGITALISATION OF THE SOCIAL SPHERE IN THE CONTEXT OF ENSURING THE ECONOMIC SECURITY OF THE STATE

The study is devoted to the scientific substantiation of the need for digitalisation of the social sphere and improvement of the processes of providing social services, guarantees and payments on this basis as part of ensuring the economic security of Ukraine against the background of negative economic and geopolitical factors of influence and deterioration of the general operating environment. Within the framework of the purpose of the scientific research and on the basis of the method of theoretical generalisation, the practical value of digitalisation of the social sphere is argued through the prism of automation and simplification of procedures for providing social services and benefits, optimisation of their implementation costs and time saving for each participant in social relations. Based on the method of comparison, the author identifies the problems of functioning of the social sphere within the framework of digitalisation. The author analyses the amount of budget expenditures for the implementation of such measures. The main purpose and a qualitatively new approach to the implementation of social sector tasks within the mechanism of functioning of the Unified Information System of the Social Sphere of Ukraine (hereinafter – UISSS) are argued and systematised. Using the method of analysis, synthesis and tabular method, the author examines the official statistical data on the functioning of the "Edupomoha" application and, on this basis, assesses the results of the UISSS. The application of the synthesis method made it possible to identify the main existing and future risks of the digitalisation of the social sphere in Ukraine. The abstract and logical method for summarising the research results provided a set of proposals and ways to minimise the negative consequences of such risks. The graphical method allowed to visually present the essence and interrelationships of the elements of the model of the social sphere digitalisation ecosystem, and also identified the priority basis for its effective functioning. The submitted proposals can be selected as the basis for the development and implementation of effective management decisions and measures in the selected areas, procedures and tools to improve the quantitative and qualitative indicators of the implementation of the principles of the social sphere.

Keywords: social sphere, social services, decentralization, social subsystem, management mechanism, digitalization, economic security.

JEL classification: M20

Постановка проблеми. Соціально-орієнтований розвиток країни, що реалізує гарантований захист національних соціальних інтересів, є міцною основою економічна безпека кожної країни. Нинішнє тотальне, системне накопичення та використання даних соціальної сфери державного управління у цифровому вигляді, безперервна обробка великих обсягів інфор-

мації та використання результатів її аналізу порівняно з традиційними формами соціального менеджменту генерують можливості, здатні істотно підвищити ефективність соціальних гарантій, допомоги та підтримки при фактичному зменшенні витрат їх реалізації та скорочення часу здійснення. Однак, економічні, пандемічні, геополітичні та інші фактори чинять постій-

ний вплив на розвиток цифровізації соціальної сфери, що вимагає прийняття дієвих управлінських рішень у сфері її постійного удосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Цифровізації соціальної сфери та її впливу на економічну безпеку країни присвячено праці чималої плеяди науковців та практиків. Мова йде про наукові дослідження Сафонова Ю.М. [9]; Тульчинської С.О. [10]; Попело О.В. [11]; Чаговець Л.О. [12]; Сушик І.В. [13]; Костишиної Т. [15]; Дмитренко В. [17] та інших.

Поряд з цим виникають різні загрози, ризики, з'являються нові цифрові технології, що потребує більш детального дослідження та виокремлення проблем розвитку цифровізації соціальної сфери та її функціонування у рамках забезпечення економічної безпеки України.

Мета статті полягає у дослідженні процесів розвитку цифровізації соціальної сфери, виявленні основних факторів впливу, загроз розвитку та функціонування у рамках забезпечення економічної безпеки України, а також розробка пропозицій їх вирішення.

Виклад основних результатів дослідження. Україна, здійснюючи перші кроки оздоровлення національної економіки внаслідок системних економічних коливань, деструктивних тенденцій та результатів ділової, господарської активності, спричинених наслідками пандемії COVID-19, зазнала нового потрясіння – сусідської військової агресії. Такі реалії порушили всі сфери державного управління, захист національних інтересів, нормальне функціонування галузей економіки, підірвали соціальне середовище та поставили під загрозу гарантування і здатність виконання соціальних завдань в країні. Виникли передумови реальної загрози національної безпеки країни.

Управлінський досвід продемонстрував, що урядові структури і створювані ними інститути та механізми управління мають виключний вплив на захист інтересів країни, зокрема соціальної сфери, соціального розвитку та стабільності суспільства. Разом з цим, чинні вітчизняні інструменти управління засвідчують недосконалість системи економічної безпеки, що вимагає від органів влади виявлення, усвідомлення та прийняття наявних проблем у різних підсистемах соціально-економічного розвитку. Формування таких механізмів вибудовується на систематизації та опрацюванні інформації про соціально-економічні явища і процеси, реагуванні на зміни макроекономічних показників.

Особливого ефекту розвитку механізму економічної безпеки надає цифровізація, цифрова економіка та цифрові відносини соціальної сфери [16]. Під цифровізацією прийнято розуміти просування цифрових технологій у різні сфери життєдіяльності суспільства, активне використання інформаційно-комунікаційних технологій [3]. Широкі можливості збору та обробки великих даних у системі електронного уряду забезпечують застосування у механізмі економічної безпеки цифрові стратегії для взаємодії громадянської спільноти, бізнес-спільноти, міжвідомчої взаємодії у системі державного менеджменту, що, своєю чергою, сприяє підвищенню рівня цифровості процесів цифровізації.

Зростання економіки та конкурентоспроможності України на основі цифрової економіки перебуває на початковій стадії розвитку, за якої елементи цифровізації вбудовуються у соціально-економічну систему

точково, і очікувати швидкого синергетичного ефекту для розвитку національної економіки та соціальних відносин досить важко.

З погляду економічної безпеки України, перехід від традиційних соціально-економічних відносин до цифрових визначає новий та особливий шлях розвитку, що враховує ризики і загрози соціального та економічного відставання країни на тлі світового розвитку. Саме тому, серед інструментів механізму державного регулювання економічної безпеки з'явився новий напрям, пов'язаний із підвищенням конкурентоспроможності країни, соціально-економічної безпеки та запобіганням специфічним ризикам, що визначаються цифровізацією соціальної сфери.

Відзначимо, що ключовими завдання соціальної підтримки виступає зниження бідності та мінімізація соціальної нерівності (унеможливлення дискримінації, рівний доступ до соціальних виплат і пільг) людей, які і так перебувають за межею бідності. В Україні сфера цифрових послуг соціальної підтримки перебуває на початковій стадії формування.

Зрозуміло, що глобальне акумулювання та систематизація даних громадян з наступним їх опрацювання на основі штучного інтелекту, дистанційне призначення (виплат, гарантій, допомог) із використанням доступних цифрових каналів у режимі онлайн, без особистого відвідування територіальних органів соціальної підтримки, а також мінімізація суб'єктивності у прийнятті рішень та підходів до громадян – все це визначає головні організаційно-економічні цінності цифровізації соціальної сфери, покликані оптимізувати соціальну підтримку, полегшити взаємодію громадянина і державних установ.

Разом з системою переваг цифровізації соціальних процесів в Україні природньо існують та потенційно виникають наступні проблеми:

1. Проблеми взаємодії та координації між відомствами, які надають пільги та призначають соціальні виплати.
2. Трудомісткість отримання соціальних пільг, виплат, допомог (особливо для населення, які перебувають у складних життєвих ситуаціях).
3. Низький рівень інформованості населення стосовно заходів соціальної підтримки.
4. Низька якість надання соціальних послуг (байдужість та неввічливе ставлення працівників соціальних сфер, що суперечить їх кодексу етики та службової поведінки) тощо.

У зв'язку з цим та відповідно до Розпорядження КМУ від 28.10.2020 № 1353-р. «Про схвалення Стратегії цифрової трансформації соціальної сфери» [2] в Україні система соціальної підтримки переживає революційне інформаційно-цифрове реформування – створюється та реалізується Єдина інформаційна система соціальної підтримки в Україні (ЄІССС). Загалом витрат на заходи цифровізації соціальної сфери відповідно до вказаного розпорядження протягом 2019–2023 років зазнали значного приросту (табл. 1).

Так, за офіційними статистичними даними Державного веб-порталу бюджету для громадян, 2021 рік став революційним – стартувала програма цифровізації соціальної сфери, фінансування якої за досліджуваний період у 2021 році було максимальним – 129,80 млн грн або 99,4% від планового

Таблиця 1

**Динаміка витрат Міністерства соціальної політики України
на створення і програмно-технічне забезпечення системи інформаційно-аналітичної підтримки,
інформаційно-методичне забезпечення для системи соціального захисту у 2019–2023 роках**

Показник	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютний приріст, +/-	Відносний приріст, %
						2023 /2019	2023/2019
План, млн грн	62,14	52,25	130,53	38,41	64,96	2,82	104,5
Факт, млн грн	32,62	51,35	129,80	31,96	61,07	28,45	187,2
Перевиконання, млн грн	52,5	98,3	99,4	83,2	94,0	41,5	-

Джерело: складено на основі [8]

показника. У 2022–2023 роках у зв'язку з військовою агресією, нестачею бюджетних коштів для основних урядових завдань та переважне їх спрямування на безпеку та оборону, відбулося зменшення обсягів фактичного фінансування процесів модернізації програмно-цифрового забезпечення та цифровізації загалом. Крім того, планові показники даного періоду виконувалися лише на 83,2% (2022 рік) та на 94,0% (2023 рік). Дані тенденції гальмують досягнення цілей обраного курсу цифровізації соціальної сфери.

Досліджуючи ЄССС відзначимо, що вона базована на принципі проактивності (автоматизації надання соціальних послуг та підтримки на основі єдиного інформаційного середовища, технологічної платформи, автоматичній верифікації особи) та перебуває у віданні Міністерства соціальної політики України за підтримки інших органів державної влади.

Особливістю системи є те, що громадянин, потребуючи соціальної підтримки, може швидко отримати будь-яку допомогу завдяки фронт-офісу у територіальній громаді / ЦНАПі, чи через сервіси Порталу «Дія». Дана інформаційна система є важливим інструментом забезпечення ефективної цифровізації соціальної сфери в Україні. Таким чином, ЄССС трансформує громадянина з соціальними потребами у соціального клієнта, абсолютно докорінно змінюючи концепцію його обслуговування. Рис. 1 узагальнено демонструє концепцію її функціонування.

Основними Є-Сервісами ЄССС є:

1. Інформація щодо перебування на обліку та повноти наповнення інформації про осіб в Централізованому банку даних з проблем інвалідності для придбання квитків на пільгових умовах.

2. Інформація про стан субсидії в домогосподарстві за даними Єдиного державного реєстру отримувачів субсидій Міністерства соціальної політики.

3. Система «Облік студентів (курсантів) вищих навчальних закладів, які отримують соціальну стипендію».

4. Електронна соціальна послуга відшкодування вартості послуги з догляду за дитиною до трьох років «Муніципальна няня».

5. Програмний комплекс «Інтегрована Інформаційна Система «Соціальна громада». Навчально-методичні матеріали ПК «ПС «Соціальна громада».

6. Державний реєстр майнових об'єктів оздоровлення та відпочинку дітей.

7. Автоматизована система реєстрації гуманітарної допомоги.

Електронна послуга допомога на дітей фізичним особам – підприємцям, які обрали спрощену систему оподаткування і належать до першої та другої групи платників єдиного податку [1].

Наразі в Україні функціонує 3491 соціальний заклад та 3875 місць надання соціальних послуг різних видів та заходів соціальної підтримки для диференційованих категорій громадян. В рамках дослідження

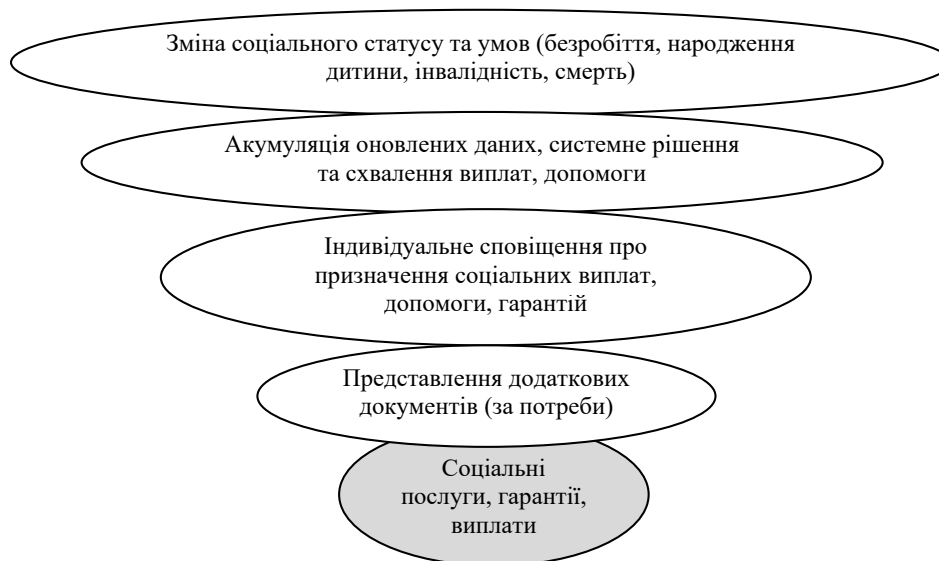

Рис. 1. Автоматизація процесів ЄССС

Джерело: розроблено авторами

цінності запровадження та функціонування ЄССС, на основі офіційних статистичних даних застосунку «Єдопомога» Міністерства соціальної політики України, проведемо дослідження основних показників стану цифровізації соціальної сфери України на прикладі такого застосунку (реалізує соціальну підтримку осіб, постраждалих від військової агресії) (табл. 2).

Здійснити заявлений аналіз в динаміці років не видається можливості, у зв'язку із функціонуванням новоствореної ЄССС. Однак, заявлені дані засвідчують результативність роботи, що знаходить відображення у 100% (передано у виплати) виконанні соціальних заявок та звернень на загальну суму більше 8,98 млн грн [1]. Вимагають додаткових засобів верифікації законності надання соціальної допомоги за зверненнями громадян у порівнянні з «переданими в оплату». В середньому, близько 24% від усіх звернень, що зумовлено труднощами електронної верифікації осіб.

Стосовно географії поданих соціальних заявок у застосунку «Єдопомога», становище наступне: 13% всіх заявок подано у Харківській області, по 7% Запорізька, Донецька, Київська та Одеська області, по 6% Херсонська, Дніпропетровська та Миколаївська, по 5% Сумська та м. Київ, а всі інші області країни – менше 5%. Такий стан свідчить про територіальні наслідки військової агресії та наявні диспропорції в системі провадження цифрових можливостей формування заявок та отримання соціальних гарантій, виплат і допомог, та визначає необхідність встановлення перешкод та пошуку шляхів їх подолання.

Вітчизняні реалії реалізації процесів цифровізації соціальної сфери породжують систему цифрових ризиків та перешкод. Мова йде про:

1. Низький рівень цифрової грамотності населення, доступ до Internet та обмежені можливості здоров'я для їх реалізації (відсутність адаптованих спеціальних сервісів та альтернативних доступів до соціальних послуг).

2. Ризик відмови від паперового документообігу.

3. Втрата та витоки персональних даних громадян – одержувачі допомоги та пільг часто стають жертвами шахраїв чи аферистів.

4. Аналіз доходу сім'ї – в рамках його мінімізації мають місце численні маніпуляції (працевлаштування за чужими документами, розлучення, відмова від реєстрації шлюбу тощо).

5. Відмова від представлення особистих даних в електронному вигляді та користуватися електронними сервісами держави.

6. Технічні збої техніки та видалення або спотворення персональних даних тощо.

7. Абсолютна цифровізація внутрішніх процесів, інтегрованість середовища цифрової економіки та консолідація процесів різних установ.

8. Порушення прав людини під час тотальної цифровізації системи соціального захисту.

9. Унеможливується зворотний зв'язок, а саме розуміння та оскарження рішень про призначення виплат.

Поглибивши аналіз досліджуваних проблем, вважаємо, що досягти ефективного рівня цифровізації соціальної сфери у вітчизняних реаліях можливо на умовах комплексного поєднання ділових та технологічних моделей, механізмів реалізації в рамках надійного та ефективного функціонування відповідної екосистеми – цілісного суб'єктного складу, багатосторонніх відносин та дієвої платформи управління соціальними програмами (рис. 2).

Вважаємо, що пріоритетними напрямками подолання вказаних проблем та мінімізації рівня існуючих загроз з відповідним набором їх інструментарію повинні стати наступні:

1. Формування та провадження інтегрованої платформи комплексної міжвідомчої взаємодії між системою організації соціальної сфери, державними органами та реєстрами тощо.

2. Функціонування інформаційного та інтеграційного ресурсу, так званого «єдиного вікна» соціальної сфери, спрямованого на гарантування безпечної, надійної, електронної взаємодії громадян з системою органів соціальної сфери, в тому числі за участі інтерактивних засобів самообслуговування. В рамках оцінки витрат сімей, які претендує на соціальні виплати, доцільно використовувати індивідуальні системи електронної взаємодії.

3. Розробка та запровадження спеціалізованої цифрової платформи трирівневої структури «держава/регіон/місто» в цілях комплексного управління та реалізації соціальних програм, основаних на цифрових технологіях, передовому світовому досвіду функціонування соціальної сфери, реінжинірингу ділових процесів, оцінювання ефективності та визначатимуться фактичними потребами суспільства і здатністю швидкої адаптації до швидкозмінних умов життя в країні тощо.

Стосовно нових цифрових соціальних продуктів, перспективними для вітчизняних реалій можуть бути цифрові трудові відносини, зокрема електронні трудові книжки, які б у режимі реального часу відобра-

Таблиця 2

Показники стану функціонування застосунку «Єдопомога» (станом на 01.02.2024 рік)

Показник	В черзі на виплату, ос.	Передано в оплату, ос.	Не верифіковано, ос.
Кількість осіб в заявках	12853290		2370541
Малозабезпечні	249381		90778
Пенсіонери	5817570		83002
Інші категорії	237022		39372
ВПО	1320376		175598
Одинокий батько/мати	182184		133348
Люди з інвалідністю	1353350		150467
Багатодітні сім'ї	172758		39372

Джерело: складено на основі [1]

Рис. 2. Модель екосистеми цифровізації соціальної сфери

Джерело: розроблено авторами

жали кожен кадровий захід (прийняття, переведення, звільнення працівника) та автоматично сповіщали про них органи Пенсійного фонду України, формуючи банк даних та актуальну онлайн-інформацію про кожного працюючого громадянина, включно з його посадою, професією. Дані заходи забезпечать об'єктивність майбутнього пенсійного забезпечення та права на страхову пенсію, зокрема дострокову.

Висновки. Україна переживає період стрімкої цифрової трансформації державного управління, галузей національної економіки, секторів соціальної сфери, суспільного розвитку зокрема. Наступне провадження цифрових технологій соціальної сфери забезпечить посилення рівня економічної безпеки країни. Продовжуючи активно реалізовувати можливості ЄІССС та фокусуючи увагу на системно виникаючих ризиках

цифровізації з одночасним розглядом можливостей побудови та функціонування екосистеми цифровізації соціальної сфери, стає можливим прийняття результативних управлінських рішень, які докорінно перебудують процедури здійснення заходів соціального захисту, спрямованих на їх оперативність, зручність, адресність, доступність дистанційних каналів громадських звернень, скорочення за рахунок автоматизації внутрішніх процесів, автоматизації аналізу, у тому числі з використанням штучного інтелекту, необхідних для повного провадження заходів соціального забезпечення в країні. Реалізація представлених пропозицій надасть змогу досягти нової якості державного управління у галузі державної соціальної допомоги за рахунок удосконалення процедур обліку, аналізу та планування бюджетних соціальних видатків.

Список використаних джерел:

1. Інформаційно-обчислювальний центр Мінсоцполітики України. URL: <https://www.ioc.gov.ua/analyticsRNCP/>
2. Про схвалення Стратегії цифрової трансформації соціальної сфери: Розпорядження КМУ від 28.10.2020 № 1353-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1353-2020-p#Text>
3. Цифрова трансформація соціальної сфери – Єдина електронна система дозволить заощадити до 11 млрд грн щороку. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/cifrova-transformaciya-socsfery-yedina-elektronna-sistema-dozvolit-zaoshchaditi-do-11-mlrd-grn-shchoroku>
4. European digital public sphere. URL: <https://www.socialeurope.eu/focus/european-digital-public-sphere>
5. Цифровізація соціальної сфери. Чому це важливо навіть під час війни? URL: https://lb.ua/blog/kostjantyn_koshelenko/530007_tsifrovizatsiya_sotsialnoi_sferi_chomu.html
6. Соціальні видатки: що і чому фінансує держава у I півріччі 2023 року. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2023/09/Sotsialnii---barometr_1-pivrichchya-2023.pdf
7. Соціальна політика в Україні у воєнний час: 2022-2023 роки. URL: <http://www.ier.com.ua/files/Projects/2023/Соціальна%20політика%20в%20Україні.pdf>
8. Державний веб-портал бюджету для громадян. URL: <https://openbudget.gov.ua/national-budget/expenses?class=program>
9. Safonov Y., Abramova A., Kotelevets D., Lozychenko O., Popov O., Almazrouei S.Z.H.K. Analysis of regulatory policy in the context of sustainable development of eastern european countries. *International Journal of Sustainable Development and Planning*. 2022. Vol. 17, No. 7, P. 2189–2197.
10. Arefieva O., Tulchynska S., Popelo O., Arefiev S., Tkachenko T. The Economic Security System in the Conditions of the Powers Transformation. *International Journal of Computer Science & Network Security*. 2021. Volume 21 Issue 7. P. 35–42
11. Popelo O., Garafonova O., Tulchynska S., Derhaliuk M., Berezovskyi D. Functions of public management of the regional development in the conditions of digital transformation of economy. *Amazonia Investiga*. 2021. № 10 (43). P. 49–58.

12. Чаговець Л.О., Чаговець В.В. Цифровізація як чинник соціально-економічного розвитку та економічної безпеки держави. *Комунальне господарство міст*. 2023. Том 6. Випуск 180. С. 21–26.
13. Сушик І.В., Сушик О.Г. Цифрові сервіси та портали для мігрантів в системі соціального забезпечення. *Соціальна економіка*. 2023. Випуск 65. С. 44–57.
14. Про затвердження Положення про Єдину інформаційну систему соціальної сфери : Постанова КМУ від 14.04.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/404-2021-%D0%BF#Text>
15. Костишина Т. Соціальний захист в контексті розвитку цифрової економіки. *Економічний аналіз*. 2021. Том 31. № 1. С. 279–288.
16. Салата Н. Дослідження питань цифровізації соціального обслуговування в Україні. *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2023. Вип. 2 (11). С. 308–315.
17. Чукут С., Дмитренко В. Сумісність як необхідна умова впровадження електронного урядування: досвід європейського союзу. *Публічне урядування*. 2017. Вип. 5 (10). С. 303–313.

References:

1. Informatsiyno-obchislyvalniy tsentr Minsotspolitiki Ukraini. Available at: <https://www.ioc.gov.ua/analyticsRNCP/>
2. Pro skhvalennya Stratehiyi tsifrovoyi transformatsiyi sotsial'noyi sferi : Rozporyadzhennya KМУ vid 28.10.2020 No. 1353-r. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1353-2020-p#Text>
3. TSifrova transformatsiya sots'sferi – Yedina elektronna sistema dozvolit zaoshchaditi do 11 mlrd hrn shchoroku. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/news/cifrova-transformatsiya-soc'sferi-yedina-elektronna-sistema-dozvolit-zaoshchaditi-do-11-mlrd-grn-shchoroku>
4. European digital public sphere. Available at: <https://www.socialeurope.eu/focus/european-digital-public-sphere>
5. TSifrovizatsiya sotsialnoyi sferi. Chomu tse vazhливо navit pid chas viyni? Available at: https://lb.ua/blog/kostjantyn_koshelenko/530007_tsifrovizatsiya_sotsialnoi_sferi_chomu.html
6. TSifrovizatsiya sotsialnoyi sferi. Chomu tse vazhливо navit pid chas viyni? Available at: https://kse.ua/wp-content/uploads/2023/09/Sotsialnii---barometr_1-pivrichchya-2023.pdf
7. Sotsialna politika v Ukraini u voyenniy chas: 2022–2023 roki. Available at: <http://www.ier.com.ua/files/Projects/2023/Соціальна%20політика%20в%20Україні.pdf>
8. Derzhavniy veb-portal byudzhetu dlya hromadyan. Available at: <https://openbudget.gov.ua/national-budget/expenses?class=program>
9. Safonov Y., Abramova A., Kotelevets D., Lozychenko O., Popov O., Almazrouei S. Z. H. K. (2022) Analysis of regulatory policy in the context of sustainable development of eastern european countries. *International Journal of Sustainable Development and Planning*, vol. 17, no. 7, pp. 2189–2197.
10. Arefieva O., Tulchynska S., Popelo O., Arefiev S., Tkachenko T. (2021) The Economic Security System in the Conditions of the Powers Transformation. *International Journal of Computer Science & Network Security*, vol. 21, issue 7, pp. 35–42.
11. Popelo O., Garafonova O., Tulchynska S., Derhaliuk M., Berezovskyi D. (2021) Functions of public management of the regional development in the conditions of digital transformation of economy. *Amazonia Investiga*, no. 10 (43), pp. 49–58.
12. Chahovets L. O., Chahovets V. V. (2023) TSifrovizatsiya yak chinnik sotsial'no-ekonomichnoho rozvitku ta ekonomichnoyi bezpeki derzhavi [Digitalisation as a factor of socio-economic development and economic security of the state]. *Komunalne gospodarstvo mist*, vol. 6, no. 180, pp. 21–26.
13. Sushik I. V., Sushik O. H. (2023) TSifrovi servisi ta portali dlya mihrantiv v sistemi sotsialnoho zabezpechennya [Digital services and portals for migrants in the social security system]. *Sotsial'na ekonomika*, vol. 65, pp. 44–57.
14. Pro zatverdzhennya Polozhennya pro Yedynu informatsiynu sistemu sotsialnoyi sferi: Postanova KМУ vid 14.04.2021 r. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/404-2021-%D0%BF#Text>
15. Kostishina T. (2021) Sotsial'niy zakhist v konteksti rozvitku tsifrovoyi ekonomiki [Social protection in the context of digital economy development]. *Ekonomichniy analiz*, vol. 31, no. 1. pp. 279–288.
16. Salata N. (2023) Doslidzhennya pitan tsifrovizatsiyi sotsialnoho obsluhovuvannya v Ukraini [Research on the digitalisation of social services in Ukraine]. *Sotsial'na robota ta sotsialna osvita*, vol. 2 (11), pp. 308–315.
17. Chukut S., Dmitrenko V. (2017) Sumisnist yak neobkhidna umova vprovadzhennya elektronnoho uryaduvannya: dosvid yevropeyskoho soyuzu [Compatibility as a prerequisite for the implementation of e-government: the experience of the European Union]. *Publichne uryaduvannya*, vol. 5 (10), pp. 303–313.